

Maatregelen in

TEKST: Tanja Vonk, Robert de Jong, TNØ

Engbert Folles, Rijkswaterstaat, Adviesdienst Verkeer en Vervoer
Ilard Visser, DTV Consultants

De MaatregelenCatalogus Benutten is er al sinds 2003. Veel wegbeheerders hebben hem in hun computer staan, terwijl rijkswegbeheerders hem via intranet raadplegen. De catalogus was echter beperkt in het gebruik. Rijkswaterstaat Adviesdienst Verkeer en Vervoer besloot hem daarom uit te breiden en beter af te stemmen op de wensen van de gebruikers.

De Maatregelencatalogus Benutten (MCB) geeft een overzicht van alle verkeersgerelateerde maatregelen op het gebied van bereikbaarheid, verkeersveiligheid en leefbaarheid en tevens inzicht in hun specifieke eigenschappen, zoals effecten, kosten en levensduur.

Van de nieuwe MCB doet alleen de naam nog denken aan de oude catalogus. Allereerst is de inhoud grondig aangepakt. Behalve de

nieuwste maatregelen voor het hoofdwegennet zijn er nu ook talloze voorbeelden van maatregelen voor het onderliggend wegennet aan toegevoegd. Ook zijn er pilots en ideeën opgenomen die verder reiken dan de standaardoplossingen. Daarnaast zijn alle teksten geactualiseerd, is de (rijks)intranetsite totaal vernieuwd en voor iedereen toegankelijk gemaakt, de cd-rom verbeterd en is de nieuwe catalogus nu in

boekvorm verschenen. Ten slotte is de catalogus interactief geworden; voortaan kunnen wegbeheerders via internet zelf hun ideeën toevoegen en hun maatregelen presenteren.

De nieuwe MCB bevat nu dus DVM-maatregelen voor zowel het onderliggend als het hoofdwegennet. Uit gebruikersonderzoek voorafgaand aan de nieuwe catalogus, bleek dat de maatregelen moesten zijn afgestemd op alle wegen die in de regelstrategie voor de verkeersafwikkeling in een gebied worden meegenomen. Over het algemeen zijn dit de stroom- (120-100 km/uur) en gebiedsontsluitingswegen (80-70-50 km/uur). Maatregelen voor in de stad zijn niet opgenomen.

Voorbeeld pilot

De nieuwe catalogus bevat nu ook pilots en ideeën. Deze zijn bedoeld om de gebruikers op ideeën te brengen en zo het bestaande instrumentarium voor DVM te verruimen. Een maatregel kan worden opgenomen als idee wanneer deze nog niet helemaal is uitgewerkt. Zo is bijvoorbeeld door verkeersmanagers al eens nagedacht over voorbeelden van maatregelen die op de korte termijn kunnen worden ingezet om de dagelijkse spitsen 'op gang te houden'. Hiervan is vooralsnog alleen een korte beschrijving beschikbaar. In de maatregelencatalogus is dit idee te vinden onder de titel 'pragmatische maatregelen voor verkeersmanagers'.

Zodra een maatregel verder is uitgewerkt en in de praktijk gaat worden toegepast, staat dit als een pilot in de catalogus. Een voorbeeld is de pilot 'DVM gebaseerd op voorspellingen van lokale luchtkwaliteit'. Hierin wordt binnen het Innovatieprogramma Luchtkwaliteit (IPL) onderzocht hoe actuele kennis en voorspellingen van de lokale luchtkwaliteit kunnen worden gekoppeld aan de inzet van DVM-maatregelen om de luchtkwaliteit te verbeteren. Door de inzet van lokale maatregelen kan de bijdrage van verkeersemissies aan lokale concentraties mogelijk worden beperkt.

Is een maatregel vervolgens geïmplementeerd en geëvalueerd, dan is er praktijkkennis over de effecten en kosten en kan de maatregel ook als volwaardige maatregel in de MCB worden opgenomen.

Interactie

De nieuwe catalogus is niet zomaar uit de lucht komen vallen. Er waren diverse redenen om de oude catalogus te herzien, zoals:

- Veel partijen doorlopen op dit moment een proces van gebiedsgericht benutten. Veel van die trajecten zijn inmiddels in een stadium gekomen waarbij concrete maatregelen moeten worden genomen. Maar vaak lopen wegbeheerders tegen dezelfde vragen op: welke maatregelen zijn er eigenlijk? Wat weten we van die maatregelen? Hoe efficiënt zijn ze? Hoe komen we tot een pakket van maatregelen?

foto: trafficing.nl

n herd

- In de praktijk van Gebiedsgericht Benutten wordt vaak voor een standaardoplossing gekozen, zoals een DRIP of een toeritdoseerinstallatie. Combinaties van maatregelen worden vaak vermeden vanwege gebrek aan kennis over de pakket-effecten. De MCB probeert juist een nieuwe impuls te geven aan dynamisch verkeersmanagement, bijvoorbeeld door pilots op te nemen en ruimte te bieden aan interactie.
- De nieuwe catalogus onderstreept het belang van samenwerking. Daarmee sluit het overzicht goed aan bij de Nota Mobiliteit, waarin samenwerking wordt genoemd als dé oplossing voor het garanderen van mobiliteit. Met de MCB ligt er voor partijen nu een gemeenschappelijke basis om een selectie van maatregelen te maken. De catalogus zorgt ervoor dat er geen discussie meer nodig is over de definitie, effecten en kosten van maatregelen.
- In de loop der jaren zijn nieuwe inzichten ontstaan in de effecten van sommige maatregelen, maar ook meer en beter inzicht in wie op welk moment in het proces behoefte heeft aan informatie over maatregelen.
- Veel wegbeheerders willen los van een internetaansluiting en zelfs los van een computer met de catalogus kunnen werken.

Instrumentarium

De MCB fungeert als het sluitstuk van een set van drie instrumenten voor het effectief werken met Gebiedsgericht Benutten:

- het Werkboek Gebiedsgericht Benutten geeft de stappen aan om te komen tot operationeel verkeersmanagement;
- de Regionale Benuttungsverkenner (RBV) biedt ondersteuning bij het doorrekenen van de effecten van maatregelpakketten;
- de Maatregelencatalogus Benutten helpt bij het doeltreffend samenstellen van een maatregelenpakket en het daarvoor selecteren van maatregelen. In de catalogus worden de services die eerder in het Gebiedsgericht Benutten-stappenplan zijn benoemd gebruikt als één van de ingangen om de informatie te ontsluiten. Voor elke maatregel is aangegeven of deze is opgenomen in de RBV, waardoor eenvoudig te bepalen is of een geselecteerd pakket kan worden doorgerekend op haar effectiviteit.

Volgende versie

De bedoeling is dat de MCB in de toekomst 'organisch' wordt uitgebreid met nieuwe maatregelen, ideeën voor maatregelen en maatregelen op een breder terrein.

Gebruiksvriendelijk

Een catalogus is succesvol als hij tegemoetkomt aan de behoeften van de gebruikers en is ingebed in een proces of stappenplan dat door gebruikers wordt doorlopen. De MCB dient als hulpmiddel bij de selectie van maatregelen, maar kan ook als naslagwerk worden gebruikt. Om in beeld te krijgen welke (aanvullende) informatie potentiële gebruikers willen, is een brede enquête uitgezet en zijn gesprekken gevoerd met (potentiële) gebruikers in het land. De aandacht ging daarbij vooral uit naar betrokkenen bij Gebiedsgericht Benutten-projecten. In Noord-Holland en Noord-Brabant zijn focusgroepen bijeengekomen om te brainstormen over de nieuwe catalogus. Bij de projecten Twente Mobiel en BBZOB is gekeken naar de manier waarop maatregelen op dit moment worden geselecteerd. Daarnaast is een team van experts benaderd: Arane, Arcadis, Goudappel Coffeng, Grontmij, Oranjewoud en Witteveen & Bos.

Was de doelgroep van de oorspronkelijke MCB nog de rijkswegbeheerder, in de nieuwe versie richt de aandacht zich primair op alle wegbeheerders die operationeel verkeersmanagement vormgeven aan de hand van Gebiedsgericht Benutten. Tijdens het vooronderzoek kwam naast de wegbeheerders nog een belangrijke gebruikersgroep naar voren: de verkeerskundige adviesbureaus, de consultants van de wegbeheerder. Vanaf dat moment zijn zij actief betrokken bij de opzet en ontwikkeling van de nieuwe catalogus. Hun bijdrage resulteerde onder meer in de gebruiksvriendelijke internetversie van de MCB. Hierbij zijn verschillende zoekingen voor maatregelen gecreëerd; via services, een alfabetische index of aan de hand van vrije zoektermen. Ook is de mogelijkheid opgenomen om maatregelenpakketten samen te stellen en in één overzicht de effecten, kosten, realisatietijd en bijbehorende services weer te geven. Bovendien kan een pakket compleet worden opgeslagen en opgenomen in een rapportage. Interessant is ook de feedbackfunctie, waarmee de catalogus voortdurend is te actualiseren. De mogelijkheid om commentaar te geven biedt iedereen de kans om ontbrekende gegevens of nieuwe inzichten aan te vullen. Zo is steeds de laatste stand van zaken voor iedereen zichtbaar.

LUZ
bv. publicatie overzicht